

О С О Б Е Н О М Н Е Н И Е

на съдията Александър Арабаджиев по к.д. № 21/1993 г.

Със съжаление изразявам частично несъгласие с определение № 1 от 24 февруари 1994 г. по к.д. № 21/1993 г., с което е отклонено искането, въз основа на което е образувано производството по делото. Несъгласието ми е частично, доколкото има за предмет отклоняването на валидно направено искане за произнасяне на съответствието на въпросното решение на Народното събрание /НС/ с конкретни разпоредби на Международния пакт за граждански и политически права. То е по принцип, доколкото не приемам разделянето на народните представители, отправили искане до Конституционния съд /КС/ в две различни групи, всяка от които поотделно е по-малка от една пета от всички народни представители.

Искането се състои от две части не само от гледище на двете групи народни представители, които са го подписали, но и с оглед на двете различни основания, с които КС е първоначално сезиран. Независимо от това, че първата част /т.е. тази под която следват подписите на 48 народни представители/ завършва с позоваване на разпоредбата на чл.149, ал.1, т.2 от Конституцията, сиреч за правомощието на КС да установи противоконституционността на решението на НС, това решение е атакувано и от гледище на противоречието му с две разпоредби на Международния пакт за граждански и политически права, с международен договор, по който България

е страна. Произнасянето за съответствието с международните договори, по които България е страна /на законите, но, според поддържаното тук, и на другите актове на НС/, е друго правомощие на КС – по чл.149, ал.1, т.4 от Конституцията. При това, не става дума само за отделни /и самостоятелни/ правомощия на КС, но за различни хипотези. Съществуването на тези две хипотези като самостоятелни показва, че е възможно един акт на НС да противоречи на международен договор, без да противоречи на Конституцията. Такава ситуация, респ. такова съотношение между закон, международен договор и Конституция, заслужава специално изследване, което е извън обсега на настоящето особено мнение. Във всеки случай тя е допустима, най-малкото предвид на значението, което разпоредбата на чл.5, ал.4, изр.2 от Конституцията отрежда на международните договори и на тяхното място в иерархията на посочените категории актове. Възможно е, следователно, произнасяне по съответствието на "закон" с международен договор, по който България е страна, без да се засяга въпросът за съответствието на същия "закон" с Конституцията. Същото трябва да се приеме и по отношение на решенията на НС. Те не са посочени изрично в чл.149, ал.1, т.4 от Конституцията, но независимо от това обхватът на разглежданото правомощие на КС не бива да се ограничава само до законите и да не включва и другите актове на НС, когато те произвеждат правни последици. Според принципното положение на чл.5, ал.4, изр.2 от Конституцията

международните договори, ратифицирани по конституционен ред, обнародвани и влезли в сила за Република България, са част от вътрешното право на страната и имат предимство пред тези норми на вътрешното законодателство, които им противоречат. Решенията на НС са по начало ненормативни актове, но е безусловна природата им на юридически актове. Без да имат нормативен характер, те могат да произвеждат правни последици. Именно предвид на юридическата им природа и на способността им да произвеждат правни последици, решенията на НС трябва да съответствуват и на Конституцията, и на международните договори, които по установения от Конституцията ред са станали част от вътрешното право. Не е мислимо да се приеме, че тези правни последици могат да бъдат в противоречие с международни договори. Особено с такива, които установяват и защитават основни права на човешката личност. Саморазбиращо се е, че подобен акт на НС трябва да може да бъде отстранен от правната действителност, че трябва да е възможно да се осуети проявлението на недопустимите му правни последици. Механизъм за постигането на тази цел е именно производството по чл.149, ал.1, т.4 от Конституцията. Допустимо е, следователно, КС да се произнесе по съответствието на решение на НС с международен договор, по който България е страна.

По тези съображения поддържам, че съществуват условията за приемане за разглеждане именно на това искане. /Горната аргументация е по начало ограничена, тъй като в

определението на КС тези въпроси не са третирани./

А че и такова искане е направено от народните представители, е видно от основанията, на които е атакувано въпросното решение на НС. Както се посочи, те включват и доводи за противоречие с конкретни разпоредби на Международния пакт за граждански и политически права. Недвусмислено е изразена волята на народните представители в списъка от № 1 до № 48 /тук не се спирам на въпроса за оттеглянето на две волеизявления и за липсата на качеството на народен представител у подписалия под № 36/. Тя включва и оспорване на съответствието на решението на НС със съответните разпоредби от посочения международен договор, по който България е страна. Към това волеизявление се присъединяват подписалите искането народни представители от № 49 до № 54, т.е. с т.нар. "особено мнение". Така трябва да се разбира и самото "особено мнение". Логическата му връзка с основния текст на искането показва, че тези 6 народни представители поддържат искането, но само в частта му относно противоречието на решението на НС с Международния пакт за гражданските и политически права. В този смисъл е допълнителното уточнение, направено от петима от тях в изпълнение на указания, дадени от КС. В него /то носи дата 28 януари 1994 г./ петимата народни представители са пределно ясни: те потвърждават "искането си КС да се произнесе по смисъла на чл.149, ал.1, т.4 от Конституцията

на Република България".

Не е съвсем достойно да се правят "аритметики", като се добавят едни подписи към други, за да се обоснове едно субективно поддържано разрешение. И в случая въобще не поддържам, че поради такова "събиране" на едни подписи с други се получава изискуемият от Конституцията "критичен" минимум. Съществува изразено в категориите на Конституцията и на международен договор, по които България е страна, волеизявление да се оспори /атакува/ един акт на НС. То е направено от народни представители, които в своята съвкупност /понеже става дума за индивидуално право, което може да се упражни само съвместно/ са повече от една пета от броя на всички народни представители, както изисква чл.150, ал.1 от Конституцията. В същината на своето волеизявление тези народни представители не са разделени на две "групи", всяка от които не достига споменатия "критичен" минимум. Точно същността на волеизявлението е основание на искането и като такова то подлежеше на приемане за разглеждане: за установяване противоречието на решението на НС с разпоредби на международен договор, по които България е страна.

Това е смисълът и на особеното ми мнение.

Александър Арабаджиев